

УДК 78.072.4:008.2

Цитування:

Ден Еньї. Вектори збереження китайської традиційної музики. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 1. С. 356–360.

Ден Еньї,

аспірант Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
<https://orcid.org/0009-0000-0489-0707>
nauka17-18@ukr.net

Dan Enyi. (2024). Preservation vectors of traditional Chinese music. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 356–360 [in Ukrainian].

ВЕКТОРИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ МУЗИКИ

Метою нашого дослідження є обґрунтування та аналіз можливостей імерсивних підходів до збереження цієї важливої музичної спадщини. У статті висвітлено питання збереження та розвитку китайської традиційної музики в контексті сучасного суспільства. **Методологія дослідження** базується на комплексному аналізі сучасних тенденцій у розвитку китайської традиційної музики. Використано культурологічні та музикознавчі методи для вивчення впливу сучасного суспільства на збереження традиційну музичну культуру. Дослідження розглядає три інверсійні підходи: створення виставкових залів, формування архівів та розбудова екологічних виставкових просторів. Ми проводимо порівняльний аналіз ефективності кожного підходу та його впливу на збереження та розвиток традиційної музики. **Науковою новизною** є системний внесок інверсійних методів у збереження та розвиток традиційної музики. Цей підхід враховує сучасні реалії та вимоги суспільства, сприяючи не лише збереженню, а й активному розвитку китайської традиційної музичної спадщини. У **висновках** наголошено на доцільність та необхідність імпліментатції таких підходів дослідження та вказуємо на перспективи використання імерсивних підходів для подальшого збереження та розвитку китайської традиційної музики в епоху сучасності.

Ключові слова: традиційна китайська музика, музична спадщина, сучасна культура.

Dan Enyi, Postgraduate Student, Sumy State A.S. Makarenko Pedagogical University

Preservation Vectors of Traditional Chinese Music

The purpose of the article is to highlight the issue and development of Chinese traditional music in the context of modern society. Our **research methodology** is to justify and analyse the possibilities of immersive approaches to this important musical heritage. The research methodology is based on a comprehensive analysis of modern trends in the development of Chinese traditional music. Cultural and musicological methods were used to study the influence of modern society on the preservation of traditional musical culture. The study considers three inversion approaches: creation of exhibition halls, formation of archives, and development of ecological exhibition spaces. We conduct a comparative analysis of the effectiveness of each approach and its use for the preservation and development of traditional music. **Scientific novelty** is the systematic contribution of inversion methods to the preservation and development of traditional music. The approach takes into account modern realities and these demands of society, contributing not only to the preservation, but also to the active development of Chinese traditional musical heritage. The **conclusions** emphasise the expediency and necessity of implementing such research approaches and indicate the prospects of using immersive approaches for the further preservation and development of Chinese traditional music in the modern era.

Keywords: traditional Chinese music, musical heritage, modern culture.

В історії китайської культура представлена широким спектром музичної спадщини колективної творчості різноманітних етносів породила низку виняткових музичних традицій як у виконавстві, так й безпосередньо інструментарії. Серед них музичні інструменти, наприклад Дутар, Сатар та інші, що використовують уйгури у Сінцзяні; традиційні танці представників національності Мяо в провінції Хунань та Танець Зіткнення Стегонь у представників національності Пумі в

провінції Юньнань [2,34]. Усі ці твори не лише підкреслюють регіональні особливості та різноманітність національної музики, а й слугують їй об'єднувальною духовною силою для представників різних етнічних груп. Представники етнічних менших, народностей використовують музику як засіб вираження своїх глибоких емоцій у своєму унікальному контексті, сприяючи тим самим різноманітному культурному спадку та історичному наративу країни. Проте у

сучасному соціально-історичному континумі, визначеному стрімким розвитком суспільства та економіки, Китай переживає нову конфігурацію культури. У цьому складному та непередбачуваному соціальному ландшафті різноманіття соціальних стилів стає все більше універсалізованим, а життєвий та ментальний стиль сучасних людей безперервно змінюється [1, 95]. Зокрема, їхні музичні уподобання радикально відрізняються від тих, що були раніше, і набувають більш сучасного характеру. Отже, китайська традиційна музика опиняється в центрі нових викликів у цьому динамічному оточенні, вимагаючи посиленого акценту на зміцнення та передачу її багатшарової спадщини.

В сучасному світі, де технологічні та культурні трансформації надають нові виклики та можливості для мистецтва, вивчення та збереження культурної спадщини стає більш важливим завданням, ніж будь-коли раніше. Китайська традиційна музика, яка є важливою складовою культурного доробку нації, не лише стикається з викликами збереження своєї унікальності в умовах глобалізації, але і має можливість знайти нові шляхи взаємодії з сучасністю.

Активна взаємодія традиційної музики з аудіозаписом та іншими сучасними засобами передачі дозволяє цьому мистецтву ефективно взаємодіяти з сучасним глядачем та забезпечує його актуальність в громадському просторі. Крім того, прагнення до поєднання традиційного й сучасного в контексті розвитку музичної культури визначає стратегії для забезпечення стійкості та динамічності традиційної музики.

У наш час важливо висвітлювати не лише історичний контекст, але і знаходити нові форми взаємодії з аудиторією, щоб сприяти не лише збереженню, але й розвитку культурних цінностей. В цьому контексті подальше дослідження ролі аудіозапису та сучасних форматів у вивченні та популяризації китайської традиційної музики є актуальним та значущим напрямком.

Аналіз досліджень та публікацій. Перегляд недавніх наукових досліджень і публікацій свідчить про високий рівень інтересу до музичної культури Китаю серед музикознавців, мистецтвознавців та культурологів. Такі науковиці, як О. Рощенко і О. Маркова, глибоко аналізують сучасний стан оперного мистецтва в Китаї та його інструментально-ансамблеву музику. Г. Карась розглядає національні корені професійної музики, а О. Самойленко досліджує

психологічні аспекти музики. Варто також акцентувати на доісдженнях Л. Кияновська і І. Ляшенко, де концентровано на техніках обробки та аранжування композицій китайських авторів. Питання теоретичного вивчення форм китайської музики висвітлені в роботах С. Шипа, а окремі аспекти вивчення розглядаються у працях С. Айзенштада та інших дослідників.

Останнім часом спостерігається підвищення активності безпосередньо китайських дослідників, які приділяють увагу вивченню власної культурної спадщини. Роботи Ван Анью і Ван Лісань зосереджені на дослідженні історії музичної культури Китаю, а Лю Сяо Лун, Лю Фуань, Лю Чі, Чжао Сяошен – на фортепіанному мистецтві. Бай Є, Ван Ін, Ван Ченьдо, Ван Юйхе, Вей Тінге проводять персоналізовані дослідження китайського музичного спадку.

Отже, вочевидь відсутність дослідження, щодо того як саме працювати над збереженням музичної спадщини окрім її вивчення відсутнє та є вельми необхідним, а саме дослідження взаємодії традиційної музики з сучасними тенденціями в музичній практиці має велике значення для розуміння динаміки її розвитку та визначення перспектив в сучасному музичному середовищі є обґрунтованим у своїй актуальності.

Мета статті полягає у поглибленому вивченні та науковому обґрунтуванні сучасного стану китайської традиційної музики, зокрема, в контексті її збереження та взаємодії зі сучасністю. Основні завдання включають аналіз сучасних тенденцій в розвитку традиційної музичної культури, вивчення ролі аудіозапису та сучасних технологій у збереженні та популяризації музичної спадщини, а також розгляд стратегій взаємодії традиційного й інноваційного в мистецтві.

Виклад основного матеріалу. При детальному вивченні різноманітних категорій з яких складається музична культура притамана тій чи тій нації або країні, китайську традиційну музику можна в основному класифікувати за такими векторами народні пісні, музика на народних інструментах, пісенно-танцювальну, оперну музику та інші форми. У цих категоріях міститься значна кількість цінних музичних ресурсів, починаючи від давніх співів в примітивних суспільствах і музики хороводів до дворових танців в епоху Тан та Сун і мистецтва китайської опери після династій Юань та Мін.

Історія китайської традиційної музики зазнала змін після Опіумних війни. Протягом розвитку феодального суспільства, класична дворова музика, яка відбивала походження та стиль феодальних правителів, поступово втратила своє практичне значення, бо в значній мірі відокремилася від реального життя людей [4, 57]. Тоді як традиційна народна музика зберігала тісний зв'язок з народом, що призвело до її стрімкого розвитку, це обумовило, що на передній план виходять музичні твори, що відображають нове життя людей і мають національні риси.

Проте після Опіумних війн китайська традиційна музика пройшла насичений період змін. З приходом політики реформ та відкритості у 1980-х роках та подальшого розвитку науки, техніки, суспільства та економіки люди отримали можливість насолоджуватися сучасними музичними творами, й не тільки китайськими, через трансляції, телебачення, відео, інтернет та інші сучасні засоби масової інформації, що призвело «до сильного подразнення слухового нерву та відчуття новизни» [6, 65]. На жаль, в умовах конкуренції з сучасною музикою традиційна китайська музика втратила значну частину своєї аудиторії. Це свідчить про менш ніж оптимістичний погляд на розвиток китайської традиційної музики.

На сучасному етапі вже досить багато творів музики національних менших груп народів було вивчено та включено у музичну практику. Традиційна музика, спочатку маловідома, почала розкриватися і поступово набувати визнання та прийняття в зовнішньому світі. Однак цей процес підпирається певними об'єктивними та суб'єктивними факторами, які варто висвітлити.

Інтерес до невідомої традиційної музики можна пояснити природною людською потребою в різноманітності та інноваціях. Зокрема, у сучасних мегаполісах, де люди піддаються ментальному та фізичному виснаженню через швидкий темп життя та шумне оточення, спостерігається зростання інтересу до концепції повернення до природи [3, 34]. Цей психологічний настрій знаходить своє відображення у відновленні і популяризації традиційної музики.

Національні твори та виконання музикантів менших народів, які вже здобули широке визнання в міських середовищах, стали важливою складовою сучасного музичного ринку. Це свідчить про актуальність та значущість традиційної музики в сучасному суспільстві.

Але важливо враховувати, що успіх традиційної музики в сучасних умовах визначається не тільки її історичною цінністю, але й її здатністю адаптуватися до сучасних тенденцій. Наприклад, взаємодія традиційної музики із сучасними формами виконавства може збагатити та оновити цей музичний жанр.

Соціальна функція музики та її взаємозв'язок із соціальними активностями суттєво різняться на різних етапах розвитку. У контексті сучасної ринкової економіки основними музичними рисами є можливість запису музики за допомогою звуку та незалежне її передавання за допомогою електронних засобів масової інформації [1, 93]. Довготривала затримка економічного розвитку призвела до того, що музичні форми китайських менших національностей стали більш близькими до природного стану.

Музика має надзвичайно тісний зв'язок із соціальною діяльністю, високо залежить від соціального життя та виконує різноманітні соціальні функції, такі як релігійна, розважальна та культурна спадщина. У минулому композитор музики був також виконавцем музики. Зараз підвищення рівня економічного розвитку призвело до змін у способі життя людей.

Коли люди розуміють зростання відкритості під впливом зовнішнього світу, різноманітність життєвих стилів та методів мислення зазвичай зменшує групову свідомість. Це, разом із суттєвим зменшенням традиційних соціальних активностей, на яких ґрунтується існування музики, призводить до втрати життєздатності для колективної участі в музичному творчості. Усе це становить глибокі кризові виклики, з якими зіштовхується китайська традиційна музика. Збереження та підсилення стали невід'ємними елементами в захисті китайської традиційної музики. У контексті економічного розвитку традиційна музика багатьох країн, які розвиваються, переживає перехід від ігнорування до відродження, що є неодмінною фазою сучасного соціального розвитку. Важливо враховувати минулі досвіди та уроки, готуючись до збереження та успадкування традиційної музики, щоб мінімізувати складні шляхи.

Підкреслено, що захист традиції не передбачає стагнації, а скоріше вимагає поєднання з поступом. Традиційна музика повинна пристосовуватися до сучасних умов та зберігати свою сутність, пропонуючи новітні інновації для приваблення сучасного слухача.

Окрім того, важливо враховувати різке змінюване в міноритарних регіонах під впливом модернізації. Такі зміни, переходячи від елементарного до вищого етапу, можуть призвести до обриву культурного спадку. Це вимагає виваженого підходу, щоб не тільки зберегти традиційну музику, але й дозволити їй активно інтегруватися в сучасне культурне середовище.

Такий комплексний підхід включає систематизацію, широкомасштабний збір і збереження музичної спадщини, а також встановлення музеїв традиційної музики. Це дозволяє ефективно утримувати та демонструвати об'єкти спадщини, зберігаючи їх для сучасних та майбутніх поколінь [5,15]. Такий підхід допомагає підсилити роль китайської традиційної музики в сучасному музичному просторі та гарантує її багатофакторну спадковість. Відповідно до цього можна зробити спробу систематизації створення такого простору.

Одним зі способів систематизації є ініціація створення виставкових залів з імерсійними складовими саме для об'єктів традиційної музики. Йдеться про впровадження важливі аспекти ретельного збору різноманітних традиційних музичних інструментів, предметів побуту, костюмів, реквізиту та інших матеріальних об'єктів, а також візуальних ресурсів, таких як фотографії та зображення, які б не тільки буквально відбивали зовнішній вигляді музичного інструментарію, а й дозволяли передати її смислове навантаження. Важливо, щоб ця колекція не лише привертала увагу наукового співтовариства, але і слугувала як цінний культурний аспект. Тобто основою повинно стати буквально утворення простору для виставки, яке виконує роль не лише наукового ресурсу, але й визначається як культурна реліквія. Суттєво навантажити цей простір реальним звучанням як народно-традиційного характеру так й безпосередньо громадськості, яка отримує можливість активного спілкування та розуміння щодо матеріальних аспектів музики представників різних етнічних груп. Тобто через виставки матеріальних об'єктів традиційної музики можливим стає глибокий аналіз та переосмислення музичної спадщини, стимулюванню інтересу громадськості до китайської традиційної музики, сприяючи подальшому вивченню та популяризації цієї культурної сфери.

Ще одним способом може бути архіви, призначені для збереження традиційної музики. Значущими об'єктами для збереження

повинні бути історичні документи про музику в регіонах меншин, традиційні ноти музики та відеозаписи, що були ретельно зібрані, систематизовані та задокументовані дослідниками традиційної музики. Додатково важливими складовими архівної колекції мають бути дискусії вчених про традиційну музику.

Протягом китайської історії акценти зазвичай робились на дворовій музиці та музиці Хань, залишаючи за межами уваги народну та духовну музику. Обмеження культурного розвитку багатьох духовних установ додатково ускладнювали їхню самостійну експлуатацію та документацію музики, що призводило до дефіциту історичних документів та даних щодо традиційної музики [2]. Китайська традиційна музика має багатий безматеріальний спадок, що передавався через різноманітні форми живої музики в громадському суспільстві.

Ця музика, створена в конкретних регіонах та групах через усне виконання, передавалася та зберігалася від покоління до покоління. У сучасних умовах ця музика слугує цінним живим реліктом у вивченні китайської традиційної музики. Проте багато старовинних видів музики загрожують втратою своїх старовинних прототипів і навіть вимиранням через погіршення умов виживання.

Висновки. Отже, дослідники китайської традиційної музики несуть відповідальність за збереження цих значущих культурних активів. Вони повинні використовувати різноманітні форми та методи для перетворення спадкових цінностей традиційної музики в довготривалі документи. Це означає їх задокументування у письмовій формі за допомогою музичних нот, супроводжуваних відповідними аудіо- та відеозаписами, об'єктивне описання музичних елементів різних національностей та складання запису для китайської традиційної музики на цій основі. Таким чином може бути створений довготривалий архів для китайської традиційної музики.

Також можливим постає створення екологічних виставкових залів для традиційної музики. Це передбачає штучне збереження початкового контексту національної традиційної музики в обмеженому просторі для живого та динамічного збереження певних цінних традиційних музичних форм. Наприклад, багато представників наших етнічних менших народів володіють високоякісними музичними творами, що відзначаються значною художньою цінністю у зв'язку з мистецьким виконанням співу та танцю. У разі обмеження вищезазначених видів

музики лише статичним музеєм можна стверджувати, що це повне марнотратство ресурсів китайської традиційної музики.

Багато національних регіонів приховують значні можливості для розвитку туризму. Особливо унікальні природні ландшафти та привабливі національні звичаї залучають все більше туристів. Останнім часом в багатьох національних регіонах були засновані різноманітні носії, такі як селища народної культури, національні парки екологічного захисту та інші, що дозволяють зберігати початковий контекст культури традиційної музики в незалежному просторі, що захищений від зовнішніх впливів.

В таких місцях туристи можуть поглибитися в традиційний спосіб життя та звичаї людей національних областей, отримуючи особистий досвід давніх форм музики менших націй, які відрізняються від музики Хань. У цьому контексті доцільне використовувати термін «динамічні музеї музики». Цей інноваційний підхід, який безперервно інтегрує природні ландшафти з людським оточенням, відкриває значний простір для розвитку туризму в національних областях, створюючи суттєві економічні переваги та досягаючи величезних соціальних переваг. Важливо відзначити, що взаємини між цими сторонами повинні бути ретельно контрольованими, і вибіркове сприяння одній із сторін не допускається. Таким чином окреслено шляхи збереження традиційної музики через її живе втілення у сучасному контексті й визначено вектори подальшого наукового дослідження цього питання.

Література

1. Каблова Т. Б. До визначення поняття музичний дизайн у перформативному мистецтві. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. № 28, 2018 С.91-96.
2. Zhou Xuguang and Li Haixia. Discussion on the Problem of Inheritors in Protection of Chinese Traditional Music. *Career Horizen*, 2010. 312 p.
3. Li Fei. Development and Music Spreading of Chinese Traditional Music. *Journal of Hubei Normal University (Philosophy and Social Science)*, 2008 (3). P. 45–51.
4. Qi Yidan and Jian Xin. Introduction to National Music. Beijing: Jinghua Press, 2001. 214 p.
5. Wang Yuhe. Chinese Modern Musical History (revised edition). Beijing: People's Music Publishing House, 2002. 315 p.
6. Zeng Suijin. Introduction to Sociology of Music – Study on Operation of Music Production System in Contemporary Society. UK: Culture and Art Publishing House, 1997. 184 p.

References

1. Kablova, T. (2018). Defining 'Musical Design' in Performative Arts. *Ukrainian Culture: Past, Present, Paths of Development* № 28. P.91-96 [in Ukrainian].
2. Li, F. (2008). Development and Music Spreading of Chinese Traditional Music. *Journal of Hubei Normal University (Philosophy and Social Science)* № 36 P.45-51 [in English].
3. Qi, Y., Jian, X. (2001). Introduction to National Music. Beijing: Jinghua Press. [in English]
4. Wang, Y. (2002). Chinese Modern Musical History (revised edition). Beijing: People's Music Publishing House. [in English].
5. Zeng, S. (1997). Introduction to Sociology of Music – Study on Operation of Music Production System in Contemporary Society. Beijing: Culture and Art Publishing House. [in English].
6. Zhou, X., Li, H. (2010). Discussion on the Problem of Inheritors in Protection of Chinese Traditional Music. *Career Horizen*. [in English].

Стаття надійшла до редакції 05.01.2024
Отримано після доопрацювання 08.02.2024
Прийнято до друку 16.02.2024